

कृषी वर आधारित व अन्न प्रक्रिया उद्योगांना
सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९अंतर्गत मोठे
व विशाल प्रकल्पांसाठी विहित गुंतवणूकीचे /
रोजगाराचे निकष व प्रोत्साहने सुधारीत
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : साप्रोयो २०२०/ प्र.क्र/८०/ उद्योग-८

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,

दिनांक- ३१ ऑगस्ट, २०२०.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र हे भारतातील सर्वात जास्त औद्योगिकरण झालेले राज्य आहे .लोकसंख्येच्या बाबतीतही महाराष्ट्र राज्य भारतातील दुसरे मोठे राज्य आहे .महाराष्ट्रात कृषी हवामान विषयक क्षेत्रे आणि वेगवेगळ्या जमीनीचे प्रकार असल्याने शेती विकासासाठी उपयुक्त असे एक जैवविविध राज्य आहे .राज्याच्या जीडीपीमध्ये कृषी आणि सहयोगी क्षेत्राचा वाटा १२.५ टक्के आहे. राज्यातील ग्रामीण भागातील अर्थव्यवस्था ही बहुतांशी शेतीवर अवलंबून आहे. राज्यात प्रक्रीयाक्षम कच्च्या मालाच्या मुबलकतेमुळे अन्न प्रक्रीया उद्योगांकरीता अनुकूल परिस्थिती आहे. वाढते शहरीकरण आणि वाढते उत्पन्न हे राज्यातील रिटेल उद्योगाचे प्रमुख विकासक आहेत. अर्थव्यवस्थेत झालेली वाढ, खाण्यापिण्याच्या प्रवृत्तीत झालेले बदल, उत्पन्नातील वाढीमुळे सुधारलेले जीवनमान आणि कुटुंबांमध्ये दुहेरी उत्पन्न असलेला कल तसेच वेगाने होत असलेले नागरीकरण या बाबींमुळे महाराष्ट्रासारख्या प्रगतीशील राज्यात अन्न प्रक्रिया क्षेत्रात विकासाला मोठ्या प्रमाणावर वाव आहे .

राज्यात मागील ५ वर्षात एकूण ४१ मोठे व विशाल कृषी व अन्न प्रक्रिया घटक स्थापित झाले असून त्यामध्ये रु. ३५०० कोटी गुंतवणूक व सुमारे १०, ००० रोजगार निर्मिती झाली आहे. या सर्व बाबींमुळे कृषी व अन्न प्रक्रिया उद्योगांना चालना देण्यासाठी औद्योगिक धोरण - २०१९ अन्वये सुक्ष्म, लघु व मध्यम उत्पादक घटकांसाठीची गुंतवणुक मर्यादा रु. १० कोटी वरून रु.५० कोटी एवढी वाढविण्यात आलेली आहे. तसेच सुक्ष्म, लघु व मध्यम उत्पादक घटकांना प्रोत्साहने ही १०० % ढोबळ वस्तु व सेवा करावर अनुज्ञेय केलेली असल्याने उद्योग घटकांना मोठ्या प्रमाणावर याचा फायदा होणार आहे. सदर धोरणान्वये राज्य शासनाने सर्व जिल्ह्यात १० एकरांच्यावर सर्व पायाभूत सुविधांनी युक्त असे मिनी फुड पार्क उभारण्याचा व त्यात स्थापन होणाऱ्या घटकांना विशेष आर्थिक प्रोत्साहने देण्याचा निर्णय घेतलेला आहे .तसेच सद्यस्थितीत कार्यरत असलेल्या कृषी व अन्न प्रक्रिया उद्योगांना २०% अधिकची आर्थिक प्रोत्साहने तसेच दोन वर्षे अतिरिक्त प्रोत्साहन कालावधी हा सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ द्वारे देय करण्यात आलेला आहे. सदर कृषी व अन्न उत्पादनांवर वस्तु व सेवा कर (जीएसटी) दर कमी असल्याने सदर घटक प्रोत्साहन कालावधीत खुप कमी प्रमाणात (३० ते ४० टक्के) प्रोत्साहनांचा लाभ घेतात. विशाल प्रकल्पांसाठी सामुहिक प्रोत्साहन योजना-२०१९ अंतर्गत विहित केलेल्या तालुक्यांमध्ये वर्गवारी प्रमाणे गुंतवणूकीचे निकष

पूर्ण करण्यास अडचणी येत असल्याची बाब लक्षात घेता तसेच कृषी व अन्नप्रक्रिया क्षेत्रातील मोठ्या व विशाल प्रकल्पांना चालना दिल्यास मोठ्या प्रमाणावर औद्योगिक गुंतवणूक कृषी व अन्न प्रक्रिया उद्योगात येईल. परिणाम स्वरूप कृषी क्षेत्राला स्थैर्य व कृषी मालास चांगली बाजारपेठ निर्माण होऊन शेतकऱ्यांचे जीवनमान उंचावण्यास मदत होऊ शकेल, यास्तव, सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ अंतर्गत कृषी व अन्नप्रक्रिया क्षेत्रातील मोठ्या व विशाल प्रकल्पांच्या गुंतवणूक निकषात बदल करण्याबाबतची निकड दिसून आली. त्याअनुषंगाने सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ अंतर्गत कृषी व अन्नप्रक्रिया क्षेत्रातील मोठ्या व विशाल प्रकल्पांच्या गुंतवणूक निकषात बदल करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त वस्तुस्थिती लक्षात घेता कृषी वर आधारित व अन्न प्रक्रिया उद्योगांना सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ अंतर्गत मोठ्या व विशाल प्रकल्पांसाठी विहित गुंतवणूकीचे /रोजगाराचे निकष व प्रोत्साहने खालीलप्रमाणे सुधारीत करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.:-

अ) कृषीवर आधारित व अन्न प्रक्रिया उद्योगांसाठी सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ मध्ये मोठ्या व विशाल प्रकल्पांसाठी खालीलप्रमाणे निकष सुधारीत करण्यात येत आहे.

गट	(गुंतवणूक रु .कोटी मोठे प्रकल्प)	(गुंतवणूक रु .कोटी / रोजगार विशाल प्रकल्प)
आकांक्षित जिल्हे (गडचिरोली , नंदुरबार , उस्मानाबाद , हिंगोली)	५० ते १०० कोटी	गुंतवणूक रु. १०० कोटीपेक्षा अधिक अथवा २०० रोजगार
मराठवाडा , विदर्भ , धुळे , रत्नागिरी , सिंधुदुर्ग	५० ते २०० कोटी	गुंतवणूक रु. २०० कोटीपेक्षा अधिक अथवा ३०० रोजगार
उर्वरित महाराष्ट्र	५० ते २५० कोटी	गुंतवणूक रु. २५० कोटीपेक्षा अधिक अथवा ५०० रोजगार

ब) उपरोक्त प्रमाणे गुंतवणूक व रोजगाराच्या निकषांच्या आधारे कृषी आधारित व अन्न प्रक्रिया उद्योगांकरिता मोठ्या व विशाल प्रकल्पांना खालीलप्रमाणे एकत्रित प्रोत्साहने राज्य वस्तु व सेवा करावर आधारित गटवर्गवारीच्या प्रमाणात देय राहतील .:-

गट	भांडवली गुंतवणुकीच्या मर्यादेत प्रोत्साहने	औद्योगिक विकास अनुदाने (राज्य वस्तु व सेवा कर आधारित)	अनुदान कालावधी
आकांक्षित जिल्हे (गडचिरोली, नंदुरबार, उस्मानाबाद, हिंगोली)	११० टक्के	१००% ढोबळ राज्य वस्तु व सेवा कर आधारित	१० वर्ष
मराठवाडा, विदर्भ, धुळे, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग	१०० टक्के	१००% ढोबळ राज्य वस्तु व सेवा कर आधारित	१० वर्ष
उर्वरित महाराष्ट्र	अ / ब तालुका - ५० % क तालुका - ७५ % ड / ड + तालुका - १०० %	१००% ढोबळ राज्य वस्तु व सेवा कर आधारित	१० वर्ष

क) अटी व शर्ती :-

- कृषी आधारीत व अन्न प्रक्रिया क्षेत्रात ज्या घटकांनी गुंतवणुक केली आहे अशा घटकांना “कोविड-१९ मुळे दिनांक २३ मार्च, २०२० पासुन राज्यात टाळेबंदी (लॉकडाऊन) लागु करण्यात आल्याने दिनांक १ एप्रिल २०२० नंतर पात्रता प्रमाणपत्र घेतलेल्या” घटकांनाही सदर लाभ अनुज्ञेय राहतील .सदर प्रोत्साहने सामुहीक प्रोत्साहन योजना २०१९ चा योजना कालावधी दिनांक ३१.०३. २०२४ पर्यंत लागू राहतील.
- कृषी आधारीत व अन्न प्रक्रिया क्षेत्रातील मोठया व विशाल प्रकल्पांना एकुण भांडवली गुंतवणुकीच्या १० टक्के किंमत (कमाल रु. १० कोटीपर्यंत) अथवा २० हेक्टर क्षेत्र एवढी मर्यादा भुखंडाकरीता राहिल .
- कृषी आधारीत व अन्न प्रक्रिया क्षेत्रातील नाशवंत घटकांच्या प्राथमिक प्रक्रिया क्षेत्रातील केवळ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांच्या अथवा जे उद्योग शेतकरी उत्पादक कंपन्यांकडुन कच्चा माल घेतील अशाच कृषी आधारीत व अन्न प्रक्रिया क्षेत्रातील विशाल प्रकल्पांना वरील लाभ देय राहतील. दुय्यम व तृतीय स्तरीय अन्न प्रक्रिया गटातील उद्योगांची वर्गवारी कृषी विभागाकडून प्रमाणित करण्यात येईल व असे

उद्योग वरील प्रमाणे गुंतवणुकीचे निकष गटाप्रमाणे पूर्तता पुर्ण करत असल्यास त्यांना विशाल प्रकल्प दर्जा देण्यात येईल .

- ४) ढोबळ राज्य व वस्तु सेवा कर आधारित प्रोत्साहने ही औद्योगिक विकास अनुदान म्हणून राज्यांत होणाऱ्या प्रथम विक्री वर देय राहतील , तसेच मुद्रांक शुल्क माफी व विद्युत शुल्क माफी ही प्रोत्साहने औद्योगिक विकास अनुदानातून वगळून देण्यात येतील . तथापी , वार्षिक प्रोत्साहने पात्र भांडवली गुंतवणूक भागीले अनुदान कालावधीच्या सरासरीच्या मर्यादेत अनुज्ञेय राहतील .
- ५) कृषी आधारित व अन्न प्रक्रिया क्षेत्रातील मोठ्या व विशाल प्रकल्पांना राज्य शासनाकडून अन्य कोणत्याही विभागाकडून मिळणारी प्रोत्साहने त्यांच्या गटातील अनुज्ञेय भांडवली गुंतवणुकीच्या व वार्षिक प्रोत्साहनाच्या मर्यादेत राहतील .
- ६) कार्बोनेटेड पेय (शित पेय), बाटली बंद पेय जल, चिविंग गम व अशा प्रक्रीया घटकांना सदर सामुहिक प्रोत्साहन योजनेतील लाभ अनुज्ञेय राहणार नाहीत .
- ड) उपरोक्त निर्णयाव्यतीरीक्त सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ च्या अनुषंगाने दि. १६.०९.२०१९ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयातील बाबी लागू राहतील .
- इ) सुधारित निकषांच्या आधारे कृषी व अन्न प्रक्रीया उद्योग मोठे उद्योग व विशाल प्रकल्पांना देकारपत्रे घटकांनी अर्ज केल्यानंतर प्रधान सचिव (उद्योग) यांच्या मान्यतेने देण्यात येतील .

प्रस्तुत शासन निर्णय मा. मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेने तसेच वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. १२१/व्यय १६ दि. २७.०८.२०२० अन्वये प्राप्त सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०२००८३११७००२२६११० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिलकुमार रा. उगले)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति

१. मा.राज्यपालांचे सचिव (५ प्रती)
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव (५ प्रती)

३. मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव (५ प्रती)
४. सर्व मंत्री /राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव / स्वीय सहायक
५. मा.विरोधी पक्षनेता ,विधान परिषद / विधान सभा ,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय , मुंबई
६. सर्व सन्माननीय विधानसभा, विधानपरिषद व संसद सदस्य
७. मुख्य सचिवांचे यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक
८. सर्व अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव / सचिव ,मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग
९. प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय ,विधान भवन, मुंबई
- १०.मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग ,मुंबई
- ११.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय ,मुंबई (५ प्रती)
- १२.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई
- १३.विकास आयुक्त उद्योग, उद्योग संचालनालय, मुंबई
- १४.मैत्री कक्ष, मुंबई
- १५.उद्योग विभागातील सर्व सह/उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी
- १६.निवड नस्ती.